

Transect-rapport 2115

Maarsse, Maarssebroeksedijk Oost 36 Gemeente Stichtse Vecht

Archeologisch bureauonderzoek (BO), inventariserend
Veldonderzoek (IVO), verkennende fase en cultuurhistorische
verkenning

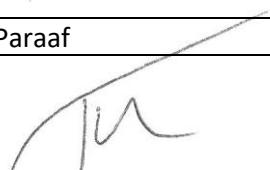
transect

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK ► ADVIES

Auteur	Drs. T. Nales, R. Haitzma MA
Versie	Eindversie
Projectcode	19020045
Datum	18-03-2019
Opdrachtgever	De heer J. van der Lee Maarssebroeksedijk Oost 36 3603 EB Maarsse
Uitvoerder	Transect Overijsselhaven 127 3433 PH Nieuwegein 4684630100
Onderzoeksmelding	Gemeente Stichtse Vecht
Bevoegde overheid	Transect, Nieuwegein
Beheer documentatie	Foto van het plangebied ten tijde van het veldonderzoek (20-03-2019)
Voorblad	

Autorisatie		
Naam	Datum	Paraaf
Drs. T. Nales Senior prospector	26-03-2019	

ISSN: 2211-7067

© Transect, Nieuwegein

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Transect aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Samenvatting

In opdracht van de heer J. van der Lee heeft Transect in maart 2019 een archeologisch vooronderzoek en een cultuurhistorische verkenning uitgevoerd in een plangebied aan de Maarssebroeksedijk Oost 36 in Maarssen (gemeente Stichtse Vecht). De aanleiding voor het onderzoek vormt de vergunningsaanvraag voor de realisatie van een garage binnen het plangebied.

In het plangebied is volgens het bestemmingsplan *Rondom de Vecht 2018* in het gebied echter sprake van een dubbelbestemming 'Waarde Archeologie 2' en 'Waarde Cultuurhistorie, landschap en natuur'. Voor plangebieden met een 'Waarde Archeologie 2' geldt dat bij bodemingrepen groter dan 50 m² en dieper dan 30 cm -Mv, voorafgaand aan ruimtelijke planvorming archeologisch (vooronderzoek) noodzakelijk is. Voor 'Waarde Cultuurhistorie, landschap en natuur' geldt dit bij iedere bouwactiviteit. Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de eisen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 4.1.

Het archeologisch vooronderzoek bestaat uit een gecombineerd onderzoek, te weten een archeologisch Bureauonderzoek (BO) en een Inventariserend Veldonderzoek (IVO), verkennende fase. Het doel van het archeologisch bureauonderzoek is het specificeren van de archeologische verwachting, dat wil zeggen het aan de hand van beschikbare en nieuwe informatie over de archeologie, cultuurhistorie, geomorfologie, bodemkunde en grondgebruik, bepalen van de kans dat binnen het plangebied archeologische resten kunnen voorkomen. Hiervoor is onder andere het centraal Archeologisch Informatiesysteem (Archis) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) geraadpleegd, waarin de Archeologische Monumentenkaart (AMK) is opgenomen. Aanvullende (cultuur)historische informatie is verkregen uit divers voorhanden historisch kaartmateriaal. Om inzicht te krijgen in de opbouw en ontwikkeling van het landschap zijn onder andere de bodemkaart en beschikbaar geologisch-geomorfologisch kaartmateriaal geraadpleegd.

Het doel van het inventariserend veldonderzoek is het toetsen en waar mogelijk bijstellen van de gespecificeerde archeologische verwachting, door het verzamelen van informatie over de feitelijke bodemopbouw, bodemreliëf en bodemintactheid in het plangebied. Hiermee ontstaat inzicht in de landschapsvormende processen en landschappelijke eenheden uit het verleden. Op basis hiervan kan een oordeel worden gegeven over waar, wanneer en in hoeverre het gebied in het verleden geschikt was voor de mens. Het inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd in de vorm van een booronderzoek (IVO-O).

Het doel van de cultuurhistorische verkenning is om vast te stellen of in het plangebied cultuurhistorische waardevolle elementen aanwezig zijn, die beïnvloed zouden kunnen worden door de aanleg van de garage.

Conclusie

Archeologie

Op basis van het archeologisch vooronderzoek is een hoge verwachting vastgesteld voor de periode Late Middeleeuwen-Nieuwe tijd. Deze verwachting is gebaseerd op de ligging van het plangebied op het oude boerenerf van Nijmansveld of Niemansveld. Ten noorden van het plangebied heeft op basis van historisch kaartmateriaal in ieder geval sinds 1600 bebouwing gestaan, maar de aanwezigheid van oudere bebouwingresten is eveneens niet uitgesloten. In het plangebied zelf worden erf-gerelateerde zaken verwacht, zoals afvalkuilen, beerputten en/of resten van bijgebouwen. Ook zijn oudere bebouwingsfasen mogelijk aanwezig, die teruggaan tot in de 12^e eeuw toen de Maarssebroeksedijk is aangelegd in het kader van de ontginningen van het gebied. Tijdens het veldonderzoek is in het

plangebied een intacte terp- of cultuurlaag vanaf een diepte van 30-70 cm -Mv waargenomen, die aantoont dat het erf waarschijnlijk verhoogd lag. Voor de overige perioden geldt een lage archeologische verwachting, aangezien het toen een ontoegankelijk veenmoeras vormde. Er bestaat nog een verwachting op het aantreffen van archeologische waarden uit de Steentijd, maar gezien de verwachte diepte van het dekzand in het plangebied (tussen de 4 m en 5 m -Mv) en de geringe diepte van de voorgenomen ontgravingen (circa 70 cm -Mv) wordt deze verwachting verder buiten beschouwing gelaten.

Cultuurhistorie

Tijdens het onderzoek zijn geen cultuurhistorisch waardevolle elementen vastgesteld.

Advies

Archeologie

De hoge verwachting leidt ertoe dat in het plangebied vanaf een diepte van 30 cm -Mv met de aanwezigheid van archeologische resten rekening gehouden moet worden. In het kader van een vergunningsverlening betekent dit dat aanvullende onderzoeksinspanning benodigd is om eventueel aanwezige archeologische resten veilig te stellen. Dit onderzoek kan het beste plaatsvinden door middel van een opgraving van de archeologische resten vlak voordat de bouw start en de sloop van de huidige garage net heeft plaatsgevonden (Archeologische Opgraving, variant Archeologische Begeleiding). De diepte van ontgraven wordt hierbij bepaald door de geplande diepte van de bouwput. Voor dit onderzoek dient, evenals ander gravend onderzoek, de werkwijze te worden vastgelegd in een Programma van Eisen (PvE), dat door de gemeente Stichtse Vecht dient te worden beoordeeld en goedgekeurd. Het PvE kan in dit geval dan als vergunningsvoorwaarde aan de te verlenen omgevingsvergunning worden toegevoegd.

De noodzaak van een gravend (vervolg)onderzoek wordt mede bepaald door de aard en diepte van de geplande ingrepen in relatie tot de diepteligging van de archeologische niveaus. Dit laat ruimte om eventueel aanwezige archeologische resten in te passen op een archeologievriendelijke manier. Het (beperkt) ophogen van de te bebouwen locaties behoort hier tot de mogelijkheden.

Bovenstaande vormt een advies. Op grond van de resultaten van het rapport en het advies zal het bevoegd gezag (de gemeente Stichtse Vecht) een selectiebesluit nemen over de daadwerkelijke omgang met eventueel aanwezige archeologische waarden binnen het plangebied.

Cultuurhistorie

Het cultuurhistorische beleid van Provincie Utrecht benadrukt het veiligstellen van cultuurhistorische waarden en het sturen van ruimtelijke ontwikkelingen vanuit de samenhangende cultuurhistorische kwaliteiten. Uit een studie van de cultuurhistorische waardenkaarten, eerder uitgevoerd cultuurhistorisch onderzoek en oud kaartmateriaal blijkt dat het perceel geen vastgestelde cultuurhistorische waarden heeft. Ook overige cultuurhistorische waarden zijn uitgesloten. De bouw van een garage kent geen risico's op het verstoren van cultuurhistorische waarden in het plangebied. Vanwege het ontbreken van cultuurhistorische waarden en de beperkte aard van de ingreep is er geen aanleiding om deze ruimtelijke ontwikkeling vanuit cultuurhistorische kwaliteiten te sturen.

Inhoud

1.	Aanleiding	1
2.	Aard en doel van het archeologisch vooronderzoek	1
3.	Afbakening van het plan- en onderzoeksgebied	1
4.	Planvorming en consequenties toekomstig gebruik	3
5.	Beleidskader	4
6.	Landschap, geomorfologie en bodem	6
7.	Archeologische verwachting en bekende waarden	8
8.	Historische situatie, huidig gebruik en bodemverstoringen	9
9.	Gespecificeerde verwachting en cultuurhistorische waardering	16
10.	Resultaten veldonderzoek	18
11.	Beantwoording onderzoeksvragen	20
12.	Conclusie en Advies	21
13.	Geraadpleegde bronnen	23
	Bijlage 1: Archeologische verwachtingskaart van de gemeente Stichtse Vecht	25
	Bijlage 2: Geomorfologische kaart	26
	Bijlage 3: Hoogtekaart	27
	Bijlage 4: Bodemkaart	28
	Bijlage 5: Archeologische waardenkaart	29
	Bijlage 6: Boorpuntenkaart	30
	Bijlage 7: Foto's van de boringen	31
	Bijlage 8: Boorbeschrijvingen	32

1. Aanleiding

In opdracht van de heer J. van der Lee heeft Transect¹ in maart 2019 een archeologisch vooronderzoek en een cultuurhistorische verkenning uitgevoerd in een plangebied aan de Maarssebroeksedijk Oost 36 in Maarssen (gemeente Stichtse Vecht). De aanleiding voor het onderzoek vormt de vergunningsaanvraag voor de realisatie van een garage binnen het plangebied.

In het plangebied is volgens het bestemmingsplan *Rondom de Vecht 2018* in het gebied echter sprake van een dubbelbestemming 'Waarde Archeologie 2' en 'Waarde Cultuurhistorie, landschap en natuur'. Voor plangebieden met een 'Waarde Archeologie 2' geldt dat bij bodemingrepen groter dan 50 m² en dieper dan 30 cm -Mv, voorafgaand aan ruimtelijke planvorming archeologisch (vooronderzoek) noodzakelijk is. Voor 'Waarde Cultuurhistorie, landschap en natuur' geldt dit bij iedere bouwactiviteit. Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de eisen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 4.1.

De cultuurhistorische verkenning is uitgevoerd volgens de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie (PRS).

---

¹ Transect b.v. voldoet aan de eisen zoals gesteld in de kwaliteitsnorm 'BRL SIKB 4000', versie 4.1, en is gecertificeerd door middel van een procescertificaat. Transect b.v. is certificaathouder van de volgende protocollen: 'KNA Protocol 4001 Programma van Eisen', 'KNA Protocol 4002 Bureauonderzoek', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Overig', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Proefsleuven' en 'Protocol 4004 Opgraven', en staat geregistreerd bij het RCE en de SIKB.

2. Aard en doel van het archeologisch vooronderzoek

Het archeologisch vooronderzoek bestaat uit een gecombineerd onderzoek, te weten een archeologisch Bureauonderzoek (BO) en een Inventariserend Veldonderzoek (IVO), verkennende fase. Het bureauonderzoek is uitgebreid met een cultuurhistorische verkenning van het gebied, enerzijds gezien de gestelde plicht (ook) cultuurhistorische waarden in het gebied ruimtelijk te onderbouwen, anderzijds gezien de relatie die cultuurhistorische elementen hebben op de archeologische waarde van een gebied en vice versa.

Het archeologisch bureauonderzoek is uitgevoerd conform protocol 4002 van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 4.1 (KNA 4.1). Het doel van het archeologisch bureauonderzoek is het specificeren van de archeologische verwachting, dat wil zeggen het aan de hand van beschikbare en nieuwe informatie over de archeologie, cultuurhistorie, geomorfologie, bodemkunde en grondgebruik, bepalen van de kans dat binnen het plangebied archeologische resten kunnen voorkomen. Hiervoor is onder andere het centraal Archeologisch Informatiesysteem (Archis) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) geraadpleegd, waarin de Archeologische MonumentenKaart (AMK) is opgenomen. Aanvullende (cultuur)historische informatie is verkregen uit divers voorhanden historisch kaartmateriaal. Om inzicht te krijgen in de opbouw en ontwikkeling van het landschap zijn onder andere de bodemkaart en beschikbaar geologisch-geomorfologisch kaartmateriaal geraadpleegd.

Het inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd conform protocol 4003 van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie versie 4.1 (KNA 4.1). Het doel van het inventariserend veldonderzoek is het toetsen en waar mogelijk bijstellen van de gespecificeerde archeologische verwachting, door het verzamelen van informatie over de feitelijke bodemopbouw, bodemreliëf en bodemintactheid in het plangebied. Hiermee ontstaat inzicht in de landschapsvormende processen en landschappelijke eenheden uit het verleden. Op basis hiervan kan een oordeel worden gegeven over waar, wanneer en in hoeverre het gebied in het verleden geschikt was voor de mens (verkennende fase). Het inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd in de vorm van een booronderzoek (IVO-O).

De cultuurhistorische verkenning vindt vanuit plaats op basis van Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie (PRS). Voor de bouw van de garage gaat deze cultuurhistorische verkenning in op de cultuurhistorische waarden in het plangebied. Het belangrijkste beleid op provinciaal en gemeentelijk niveau wordt toegelicht. Het onderzoek gaat vooral in op de historisch geografische waarden. Voor deze verkenning zijn de provinciale cultuurhistorische waardenkaart (CHS), de gemeentelijke cultuurhistorische waardenkaart, historisch kaartmateriaal en eerder uitgevoerd cultuurhistorisch onderzoek geraadpleegd. Hiermee worden de eventueel aanwezige cultuurhistorisch waardevolle elementen, structuren en objecten in kaart gebracht en beschreven. Er heeft geen veldbezoek plaatsgevonden.

Het resultaat van het archeologisch bureauonderzoek is een rapport met een conclusie voor wat betreft het risico dat eventueel aanwezige archeologische waarden in het plangebied worden verstoord als gevolg van de voorgenomen bodemingrepen. Aan de hand hiervan wordt een advies met eventuele vervolgstappen geformuleerd. Met het rapport kan de bevoegde overheid een beslissing nemen in het kader van de vergunningverlening. Het rapport bevat, waar mogelijk, gegevens over de aan- of afwezigheid, diepteligging, aard, omvang, ouderdom, gaafheid, conservering en (relatieve) kwaliteit van archeologische waarden. Ten aanzien van de cultuurhistorische waarden zullen de conclusies worden gepresenteerd in de vorm van een risicoanalyse en aanbevelingen als het gaat om de aanleg van de garage vanuit cultuurhistorisch perspectief. De systematiek uit de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie (PRS) is gehanteerd in de beschrijving/beoordeling van de cultuurhistorische waarden.

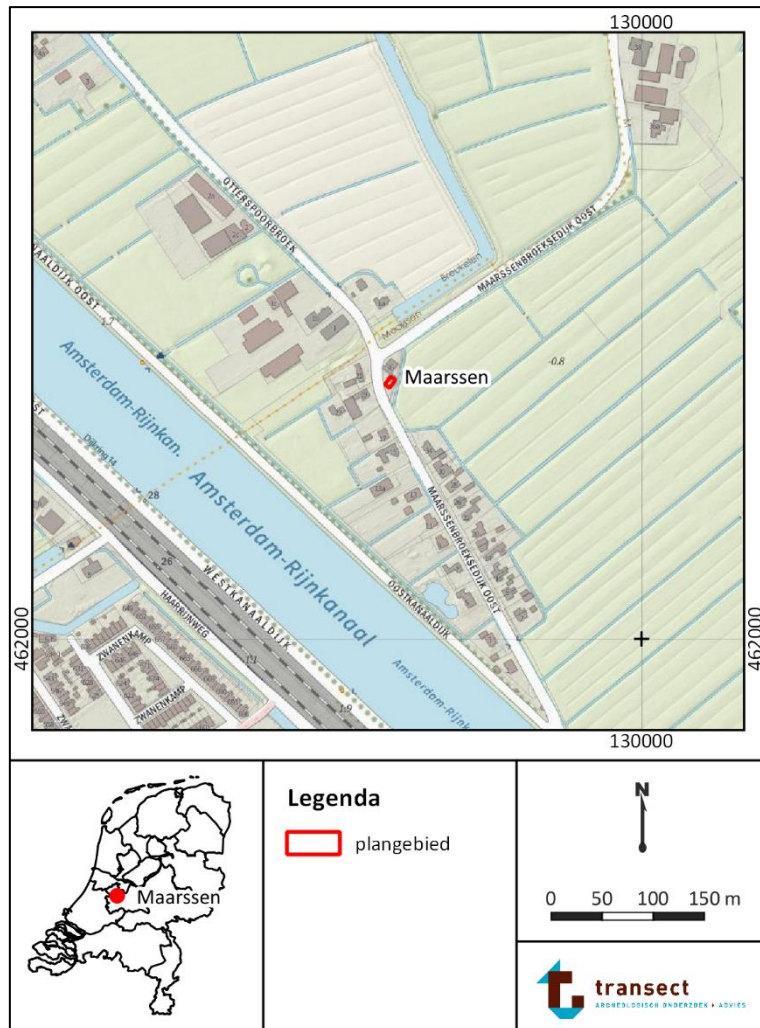
3. Afbakening van het plan- en onderzoeksgebied

Gemeente	Stichtse Vecht
Plaats	Maarssen
Toponiem	Maarssenbroeksedijk Oost 36
Kaartblad	31E
Centrumcoördinaat	129.753 / 462.251

Binnen het archeologisch bureauonderzoek is onderscheid gemaakt in het plangebied en het onderzoeksgebied. Het plangebied is het gebied waarin de geplande bodemingrepen zullen plaatsvinden. Het onderzoeksgebied omvat het plangebied en een deel van het direct omringende gebied en wordt bij het onderzoek betrokken om tot een beter inzicht te komen in de archeologische, (cultuur)historische en bodemkundige situatie in het plangebied. Het onderzoeksgebied beslaat in dit geval een straal van circa 500 meter rond het plangebied.

Het plangebied omvat een bouwvlak van circa 60 m² op het perceel aan de Maarssenbroeksedijk Oost 36 in Maarssen (gemeente Stichtse Vecht). De ligging ervan is weergegeven in figuur 1. Hier zal een nieuwe garage worden gebouwd. Kadastraal gezien omvat het plangebied een deel van het perceel MSN02 sectie A nummer 3849. Ten tijde van het onderzoek is het plangebied deel van een tuin en is dus begroeid met gras en sierplanten.

Figuur 1: Ligging van het plangebied (met rode lijnen aangegeven).

4. Planvorming en consequenties toekomstig gebruik

Kader	Aanvraag omgevingsvergunning
Planvorming	Nieuwbouw garage
Bodemverstorende werkzaamheden	Graafwerkzaamheden

In het plangebied bestaat het voornemen om een nieuwe garage te realiseren. Het gaat om een vrijstaande garage die een oppervlakte van circa 60 m² zal gaan beslaan. Hiertoe zal een deel van de uitbouw aan de bestaande woning (ten noorden van het plangebied) worden gesloopt. De locatie van de nieuw te realiseren garage is weergegeven in figuur 2. De garage zal door middel van een randfundering op een betontegel worden gefundeerd. Deze wordt op een diepte van 70 cm -Mv aangelegd. Er zal in de garage geen kelder worden aangelegd; heipalen zijn eveneens niet voorzien, maar vooralsnog ook niet uitgesloten.

Figuur 2: Beoogde toekomstige indeling in het plangebied (bron: BOHA systeembouw b.v.). Het plangebied is met een dikke rode lijn weergegeven. De te slopen aanbouw is niet in de tekening (kadaster) aangegeven..

5. Beleidskader

Onderzoekskader	Aanvraag omgevingsvergunning
Beleidskader	Bestemmingsplan
Onderzoeksgrens	Groter dan 50 m ² en dieper dan 30 cm –Mv

Archeologie

In 1992 heeft Nederland het Europees Verdrag inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed ondertekend; ook wel het Verdrag van Malta of Valletta genoemd, naar het eiland en de plaats waar het is ondertekend. Het Verdrag is in 1998 geratificeerd en op 1 september 2007 via de Wet op de Archeologische Monumentenzorg (Wamz) geïmplementeerd. De Wamz is een wijzigingswet en omvat een wijziging van de Monumentenwet 1988, de Wet Milieubeheer, de Ontgrondingenwet en de Woningwet, op grond waarvan overheden onder andere bij bodemingrepen verplicht rekening moeten houden met het behoud van archeologische waarden. Sinds juli 2016 (Erfgoedwet) is het behoud en beheer van het Nederlandse erfgoed geregeld door één integrale Erfgoedwet. De omgang met archeologie in de fysieke leefomgeving zal in de nieuwe Omgevingswet worden geregeld, die in 2021 in werking zal treden.

Het archeologiebeleid van de gemeente Stichtse Vecht inzake het plangebied staat verwoord in het bestemmingsplan "*Rondom de Vecht 2018*". Hierin heeft het plangebied een dubbelbestemming Waarde Archeologie 2. Deze waarde is gebaseerd op de beleidskaart van de gemeente, waarop staat vastgelegd welke verwachting een bepaald gebied heeft. Het plangebied bevindt zich volgens de archeologische beleids- en verwachtingskaart van de gemeente in een zone met een lage archeologische verwachting (bijlage 1). Deze verwachting is gebaseerd op de ligging van het plangebied in een overstromingsvlakte en een ontginningsgebied. Ten westen van het plangebied staat een ontginningsas aangeduid langs de Maarssebroeksedijk Oost, maar het plangebied zelf valt hier niet binnen. In het bestemmingsplan zijn aan het plangebied planregels geformuleerd ten behoeve van de herontwikkeling in dergelijke gebieden. Voor gebieden met dubbelbestemming Waarde – Archeologie 2 geldt een archeologische onderzoeksplicht voor bodemingrepen met een omvang vanaf 50 m² en een diepte van 30 cm –Mv. Aangezien er bodemingrepen in het plangebied voorzien zijn van 60 m² en 70 cm -Mv dient er een archeologisch onderzoek plaats te vinden.

Cultuurhistorie

Vanuit het Besluit Ruimtelijke Ordening (2012) moet bij het maken van ruimtelijke plannen zoals een bestemmingsplan, beheersverordening, of ruimtelijke onderbouwing rekening gehouden worden met cultuurhistorische waarden. De Provincie Utrecht kiest in de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie (PRS) voor een strategie van enerzijds het veiligstellen van cultuurhistorische waarden en anderzijds het sturen van ruimtelijke ontwikkelingen vanuit de samenhangende cultuurhistorische kwaliteiten ter plaatse. Daarbij is 'behoud door ontwikkeling' het uitgangspunt. Om te kunnen zien welke cultuurhistorische waarden in Stichtse Vecht aanwezig zijn en waar zij zich bevinden heeft de gemeente een overzichtskaart samengesteld van 'cultuurhistorische waarden'. De kaart wordt gebruikt bij de herziening van bestemmingsplannen en het verder vormgeven van beleid voor onder meer cultureel erfgoed, landschap en archeologie. Ook biedt zij inzicht in aanwezige waarden bij (ruimtelijke) planontwikkelingen. Bij de cultuurhistorische waardering wordt onderscheid gemaakt in:

1. Vastgestelde waarden: waarden die, als te beschermen, via provinciale en/of nationale regelgeving en richtlijnen zijn vastgelegd
2. Overige waarden: niet (of nog niet) in regelgeving vastgelegde cultuurhistorische waarden

De criteria voor het bepalen van de cultuurhistorische waarden zijn:

- Samenhang: mate waarin het element onderdeel is van een grotere eenheid
- Gaafheid: mate waarin landschapselementen intact zijn
- Zeldzaamheid: het aantal vergelijkbare landschapselementen van goede fysieke kwaliteit uit dezelfde periode in dezelfde regio

Per object of structuur wordt op basis van deze systematiek de waarde bepaald.

6. Landschap, geomorfologie en bodem

Archeoregio	Midden-Nederlands rivierengebied
Geomorfologie	Bebouwd gebied
Maaiveld	0,3 m -NAP
Bodem	Drechtvaaggrond
Grondwater	II

Landschap

Het plangebied ligt binnen het stroomgebied van de Vecht, dat zich tussen de stad Utrecht en het hedendaagse IJsselmeer bevindt. Het gebied valt binnen de invloedssfeer van een drietal rivieren, namelijk de Vecht, de Oud Aa en de Angstel, waarbij de afwatering van deze rivieren van zuid naar noord plaatsvindt. De oostgrens van het gebied wordt gevormd door de stuwwallen van het Gooi (Berendsen, 2005) die door het landijs in het Saalien (circa 200.000 tot 130.000 jaar geleden) zijn ontstaan. Afzettingen van deze stuwwal, bestaande uit gestuwde grofzandige rivierafzettingen bevinden zich relatief ondiep in de ondergrond. Deze afzettingen worden afgedekt door een 1-3 m dik pakket dekzand, dat geologisch gezien wordt gerekend tot de Formatie van Boxtel. Dit pakket dekzand heeft zich kunnen vormen gedurende het Weichselien, met name in de periode tussen 55.000 en 15.000 jaar geleden toen sprake was van relatief sterke winden. De afzetting van het dekzand leidde tot de vorming van een relatief golvend landschap bestaande uit een topografie van ruggen, koppen en vlaktes. Volgens boring B31G1920 ligt dit dekzand ter hoogte van het plangebied op een diepte van 4,6 m -Mv (129.850 / 462.320 (RD); bron: www.dinoloket.nl).

Aan het begin van het Holoceen werd het reliëf grotendeels vastgelegd als gevolg van een toegenomen vegetatiegroei, die intrad door verbeterende klimaatsomstandigheden. Ook begon de zeespiegel te stijgen als gevolg van het afsmelten van het landijs (en daarmee meer landinwaarts ook het grondwaterniveau). Door een voortdurende stijging en vernatting resulteerde dit in de vorming van een omvangrijk veengebied, hoofdzakelijk bestaande uit mesotroof zeggeveen (Carex), afgedekt door eutroof rietveen (Phragmites) en bosveen. Tussen 7700 v. Chr. en 4500 v. Chr., toen de grondwaterstijging geleidelijk afnam, vormden zich voor de Nederlandse kust oostwaarts verplaatsende strandwallen, die onderbroken werden door een aantal getijddegaten. Via deze getijddegaten, kon het achter de strandwallen gelegen veengebied worden overstroomd, waardoor estuariene en lagunaire afzettingen tot ontwikkeling konden komen. Na verloop van tijd (tussen 4500 v. Chr. en 800 v. Chr.) verzandden de meeste getijddegaten, waardoor de mariene invloed in het gebied afnam. Het sluiten van de kust leidde tot relatief rustige, maar vochtige omstandigheden, die veenvorming in het gebied sterk hebben bevorderd. Intussen ontstonden in het veen enkele grote zoetwatermeren. Uiteindelijk sloot als laatste het Oer-IJ langs de West-Nederlandse kust, waarna een mariene verbinding ontstond naar het noorden via de veenstroom de Vlie (van waaruit vanaf de Late Middeleeuwen respectievelijk het Almere en de Zuiderzee (IJsselmeer) ontstonden (Bos e.a., 2009; Berendsen, 2005).

Vanaf circa 800 v. Chr. is door een riviervlegging vanuit de Kromme Rijn ter plaatse van Utrecht het Vecht en Angstel-systeem ontstaan en werd in noordwaartse richting afgevoerd. Beide rivieren hebben in het veengebied een stroomgordel gevormd, bestaande uit beddingafzettingen (zand), oeverafzettingen (zandige tot siltige klei) en komafzettingen (Bos e.a., 2009). De meren, die in het gebied voorkwamen, zijn opgevuld met organisch en klastisch sediment vanuit de rivieren (gyttja, klei en zand). Volgens Weerts e.a. (2002) hield de stroomopwaartse toevoer van water vanuit het

Rijngebied (en daarmee sediment) op tussen 350 en 550 na Chr..Beide rivieren zijn echter nooit verland en tot de dag van vandaag watervoerend gebleven. Dit heeft vermoedelijk te maken met de grote toevoer van zoet kwelwater naar het gebied, dat afkomstig is van de stuwwallen ten oosten van het Vechtgebied.

Geomorfologie

Volgens de geomorfologische kaart ligt het plangebied in bebouwd gebied. De omgeving van het plangebied is echter gekarteerd als een ontgonnen veenvlakte (kaartcode 1M46; bijlage 2). Hiermee wordt verwacht dat ook het plangebied oorspronkelijk op deze landschapsvorm gelegen heeft. Ten noordoosten van het plangebied ligt de overstromingsvlakte van de Vecht (Cohen e.a., 2012).

Op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) valt aan de hand van hoogteverschillen het hierboven beschreven geomorfologische beeld af te leiden (bijlage 3). Het maaiveld is relatief vlak en het oude ontginningspatroon valt aan de hand van de aanwezigheid van sloten af te leiden. Alleen een zone langs de Maarssenbroeksedijk Oost ligt hoger. Het maaiveld ligt ter plaatse van het plangebied op een hoogte van -0,3 m NAP.

Bodem

Op de bodemkaart is het plangebied gekarteerd als kalkloze drechtvaaggrond (bijlage 4; kaartcode Rv01C). Drechtvaaggronden zijn kleigronden, waarbinnen vanaf een diepte tussen 40-80 cm -Mv veen aanwezig is. De bovengrond is hierbij niet erg donker gekleurd (De Bakker, 1966). De gronden zijn overwegend kalkloos en silt- en zandarm. Deze klei-op-veen-gebieden zijn kenmerkend voor een overstromingsvlakte van een rivier.

Grondwatertrap

De grondwatertrap is een maat voor de vochttoestand in de bodem. Informatie hieromtrent is vanuit archeologische optiek met name relevant met betrekking tot het bepalen van een verwachte mate van conservering van eventuele archeologische resten in het plangebied. De grondwatertrap in het plangebied is II. Dit betekent over het algemeen dat er sprake is van relatief natte gronden, waarbij de Gemiddeld Hoogste Grondwaterstand (GHG) binnen 40 cm –Mv wordt aangetroffen en de Gemiddeld Laagste Grondwaterstand (GLG) tussen 50 en 80 cm –Mv. Vanuit archeologisch oogpunt betekenen dergelijke grondwaterstanden dat zowel organische als anorganische archeologische resten goed in de bodem geconserveerd kunnen zijn gebleven, voor zover deze beneden 80 cm –Mv liggen. Onverbrande organische resten die binnen 80 cm –Mv liggen zijn naar verwachting door oxidatie aangetast dan wel gedegradeerd.

.

7. Archeologische verwachting en bekende waarden

Wettelijk beschermd monument	Nee
AMK terrein	Nee
Verwachting gemeentelijke kaart	Laag
Archeologische waarden en/of informatie	Nee

Archeologische verwachting

Het plangebied heeft volgens het centraal archeologisch informatiesysteem (Archis) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) geen archeologisch wettelijk beschermde status en het gebied is ook niet opgenomen op de Archeologische MonumentenKaart (AMK). Op de gemeentelijke verwachtingskaart kent het terrein een lage archeologische verwachting (bijlage 1). Deze verwachtingswaarde is gebaseerd op de ligging van het plangebied in een overstromingsvlakte en een laatmiddeleeuws ontginningsgebied. De Maarssenbroeksedijk Oost ligt direct ten westen van het plangebied; deze heeft als oude historische weg of -lint een hoge archeologische verwachting. Er is sprake van een verschil tussen de verwachtingskaart van de gemeente en de waarde in het bestemmingsplan. De verwachting op de verwachtingskaart is laag, terwijl in het bestemmingsplan sprake is van een hoge archeologische verwachting.

Bekende waarden

In het plangebied zijn voor zover bekend in het verleden geen archeologische waarnemingen gedaan en heeft in het verleden niet eerder onderzoek plaatsgevonden. Ook in de omgeving van het plangebied is weinig informatie bekend (bijlage 5). Op een afstand van 300 m ten westen van het plangebied heeft een archeologisch onderzoek plaatsgevonden in de vorm van een booronderzoek en een archeologische begeleiding (plangebied Haarrijn; Hebinck, 2011; Molthof, 2015; respectievelijk onderzoeksmeldingen 2343868100 en 2409801100). Het onderzoek richtte zich op de laagopbouw van de dijk langs de Haarrijn. Hierbinnen zijn vier pakketten (soms zandhoudende) klei herkend, soms met laagjes kachelslik of puinbanen ter versteviging. Tevens is vondstmateriaal gevonden, dat dateert vanaf de Late Middeleeuwen tot in de 20^e eeuw. Ook zijn resten van een eikenhouten boot gevonden (eind 19^e eeuw of begin 20^e eeuw).

Op basis van de bovenstaande informatie valt af te leiden dat er slechts beperkt archeologisch onderzoek in de omgeving van het plangebied heeft plaatsgevonden. Gezien de landschappelijke en cultuurhistorische ontwikkeling van het gebied betekent het ontbreken van vindplaatsen niet per definitie dat er in het onderzoeksgebied geen resten aanwezig zijn. De Maarssenbroeksedijk Oost (ook wel: Otterspoorbroeksedijk) zelf vormt namelijk een ontginningslint, waarlangs in de Late Middeleeuwen al bewoning mogelijk was, terwijl er dieper in de ondergrond een dekzandlandschap begraven ligt waarop met name de hoger gelegen dekzandruggen resten uit de periode Laat-Paleolithicum-Neolithicum kunnen bevatten. Het plangebied zelf ligt echter iets verwijderd van deze dijk.

8. Historische situatie, huidig gebruik en bodemverstoringen

Historische bebouwing	Nee
Historisch gebruik	Erf
Huidig gebruik	Tuin
Bodemverstoringen	Onbekend

Historische achtergronden

De ontwikkeling van het plangebied is nauw verbonden met de ontginningsgeschiedenis van het om het plangebied liggende gebied. Tot aan het begin van de Middeleeuwen was het gebied nauwelijks bewoonbaar en lag ter plaatse van het plangebied een omvangrijk veenmoeras. Alleen langs de oevers van enkele veenrivieren was bewoning mogelijk, maar aanwijzingen hiervoor zijn echter beperkt. De ontginningen begonnen in de Late Middeleeuwen aan de randen van het gebied, vanaf de oeverwallen van bestaande rivieren als de Angstel en de Vecht. Ten zuiden van de Aa bij Breukelen werd de Otterspoorbroekse dijk-Maarssebroeksedijk als eerste ontginningsbasis aangelegd, waarbij de Oudenaarskade als achtergrens van de Maarssebroek polder werd opgeworpen. De kade heeft hetzelfde verloop als de rivier de Vecht, omdat bij het ontginnen gekozen is voor een vaste kaveldiepte (Blijdenstijn, 2015). Het plangebied bevindt zich net ten oosten van de Maarssebroeksedijk.

Door de ontwatering van het gebied ten behoeve van de ontginning trad er een voortdurende inklinking van de bodem op, waardoor vanwege de daling van het maaiveld het gebied sterk begon te vernatten. Waterbeheersing werd hierdoor vanaf de 14^e eeuw steeds belangrijker, evenals de aanleg van betere vaarwegen als gevolg van een toenemende handel met Amsterdam. Dit leidde in het gebied tot de aanleg van verschillende kanalen en vaarten, zoals de Haarrijn, die in verbinding kwam met de Bijleveld. Door de sterke bloei van Amsterdam nam aan het eind van de 16^e eeuw de vraag naar turf sterk toe, hetgeen leidde tot het uitbaggeren en verbreden van de kavelsloten. Om de agrarische gronden toch te kunnen behouden werd vanuit Amsterdam huisvuil via schuiten aangevoerd om als ophoogmateriaal op de percelen te storten. Het ophoogpakket dat zich hierdoor vormde staat bekend als het 'toemaakdek'. Een dergelijk dek wordt ook verwacht in het plangebied.

Historische situatie

Van het plangebied is een oude tekening beschikbaar die dateert in 1600 (Historische Kring Maarssen, 1999, figuur 3). Hierop staat de ligging van het plangebied aan de Maarssebroeksedijk in detail ingetekend. De huidige vorm van het perceel, de ligging van de sloten, het verloop van de dijk zijn goed op de kaart te herkennen. Ook is op de kaart reeds sprake van een boerderij, die direct ten noorden van het plangebied ligt. Deze boerderij staat bekend als boerderij Niemantsveld. De oudst bekende geschiedenis van de boerderij gaat terug in 1625, waarbij sprake is van een hofstede. Cornelis Henric is de oudst bekende bewoner van de boerderij. Hij liet de boerderij achter in 1680 aan Cors Jansz. de Jong van de Staten van Utrecht. Reden was dat hij grote schulden had, vermoedelijk belastingschuld op het brouwen van bier en het gegeven dat hij zowel aangeslagen werd door de gemeente Maarssen als Breukelen. Er wordt gesproken van een 'cleijn hijsie ende het hooij inden bergh' (Blaauw, 2008). Dit is op de tekening uit 1600 goed te zien. Op een historische kaart van P. Schenk uit 1714 (de Nieuwe Kaart van Mynden, figuur 4) bevindt het plangebied zich op de kruising tussen de Haarrijn en de Maarssebroeksedijk, net ten zuiden van een boerderij. Deze boerderij is ook op de kadastrale Minuut uit het begin van de 19^e eeuw aanwezig (periode 1811-1832, figuur 5). Volgens de kadastrale bijlage van de Minuut is de boerderij in gebruik (bezit) voor de zorg van de Roomsche Armen. Het is niet uitgesloten dat deze ook in de periode hiervoor in gebruik was. Blaauw

(2008) maakt hier echter geen melding van. De boerderij staat in ieder geval tot in het midden van de 20^e eeuw op topografisch kaartmateriaal ten noorden van het plangebied ingetekend (figuur 6-9). Het plangebied zelf maakt deel uit van het erf. Opvallend is dat de boerderij op een topografische kaart uit het derde kwart van de 20^e eeuw niet meer aanwezig is. Mogelijk is de oude boerderij toen gesloopt en vervangen door een nieuwe (figuur 10). Deze is op kaartmateriaal sinds het midden van de jaren '90 van de 20^e eeuw waar te nemen. Toen is ook een garage in een deel van het plangebied aangelegd (figuur 11).

Cultuurhistorische waarden c.q. elementen in het plangebied

Vastgestelde waarden

Het perceel ligt op een overgang tussen de oeverwal van de Vecht en het verkavelingslandschap ten noordwesten van Maarssen. Het gebied aan de Maarssenbroeksedijk Oost is in de middeleeuwen verkaveld in lange smalle kavelpatronen. De bouw van een garage is een dusdanig beperkte ingreep dat ook geen verstoring van het karakteristieke verkavelingspatroon optreedt. Na een studie van provinciale en gemeentelijke cultuurhistorische waardenkaarten blijkt dat perceel 3849 geen vastgestelde cultuurhistorische waarden kent. Er staan geen rijksmonumenten of gemeentelijke monumenten op het perceel. Ook kent het perceel en de directe omgeving geen ander te beschermen cultuurhistorische waarden die via provinciale en/of nationale regelgeving en richtlijnen zijn vastgelegd.

Overige waarden

Het perceel is geen onderdeel van een historisch waardevol landschap, een historische buitenplaats of ander cultuurhistorisch waardevol gebied. Ook staan op het perceel geen cultuurhistorisch waardevolle landschapselementen. Overige cultuurhistorische waarden komen op perceel 3849 niet voor.

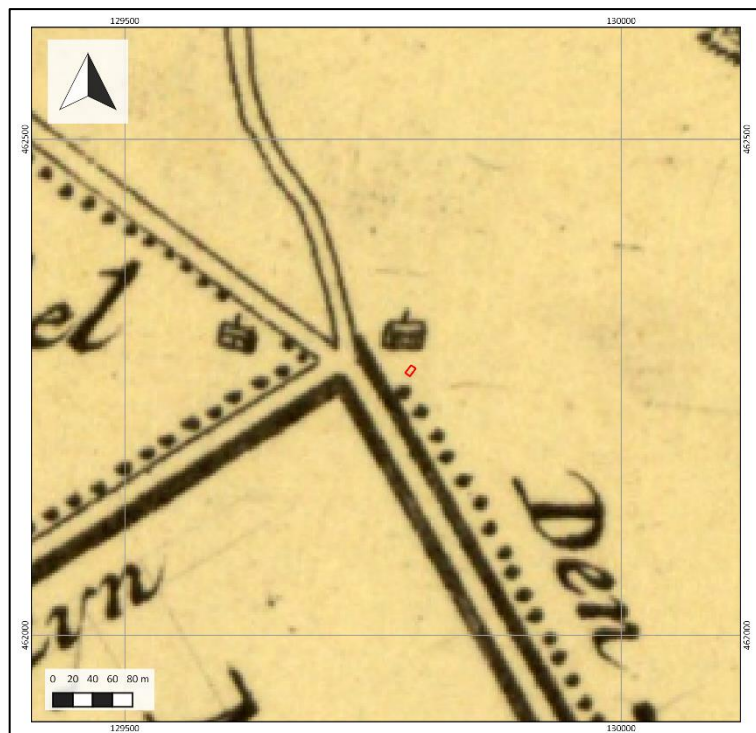
Bodemverstoringen

Het plangebied is deels bebouwd met een garage (16 m²) en deels onbebouwd (44 m², figuur 12). Van de garage zijn geen aanlegtekeningen aanwezig aan de hand waarvan de omvang van de graafwerkzaamheden ten behoeve van de aanleg ervan kunnen worden afgeleid. Voor zover bekend is de rest van het plangebied altijd onbebouwd geweest en in gebruik als tuin of erf. Hier wordt niet aangenomen dat grondwerkzaamheden tot bodemverstoringen hebben geleid. De verwachting is dus dat de ondergrond in het plangebied onverstord is. Wel zouden bijvoorbeeld bioturbatie tot (lokale) verstoringen kunnen hebben geleid. Ook op Bodemloket is het plangebied niet aangeduid als mogelijk vervuild of verstoord (bron: www.bodemloket.nl).

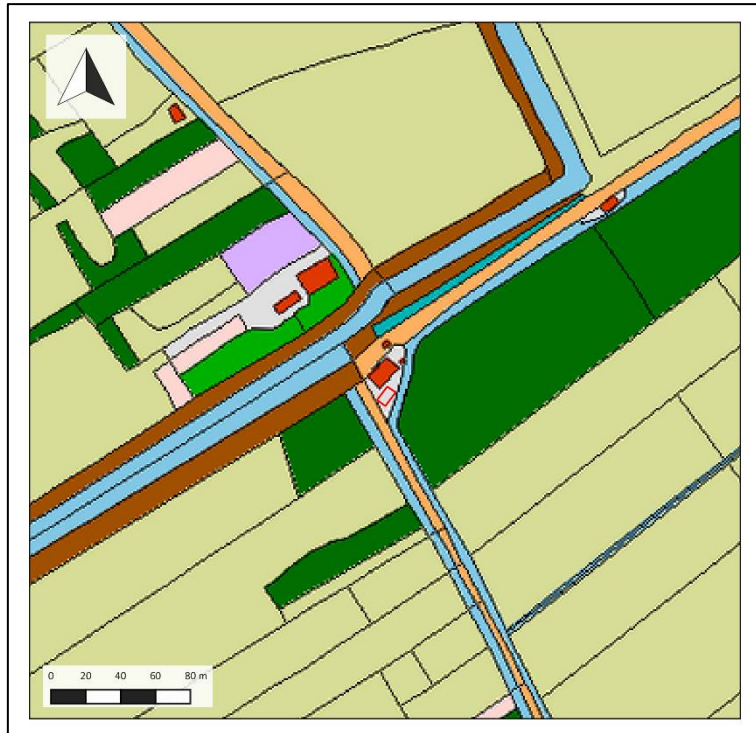

Figuur 3: Tekening van boerderij Niemantsveld op een kaart uit 1600 (bron: Historische Kring Maarsse, 1999).

Figuur 4: Uitsnede van de kaart van P. Schenk uit 1714 (Nieuwe Kaart van Mynden). Het plangebied is met rode lijnen weergegeven. Bron: www.oldmapsonline.org

Figuur 5: Uitsnede van de kadastrale Minuutplan uit 1811-32. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven. Bron: www.hisgis.nl

Figuur 6: Detailuitsnede van een topografische kaart uit 1880. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven. Bron: www.topotijdreis.nl

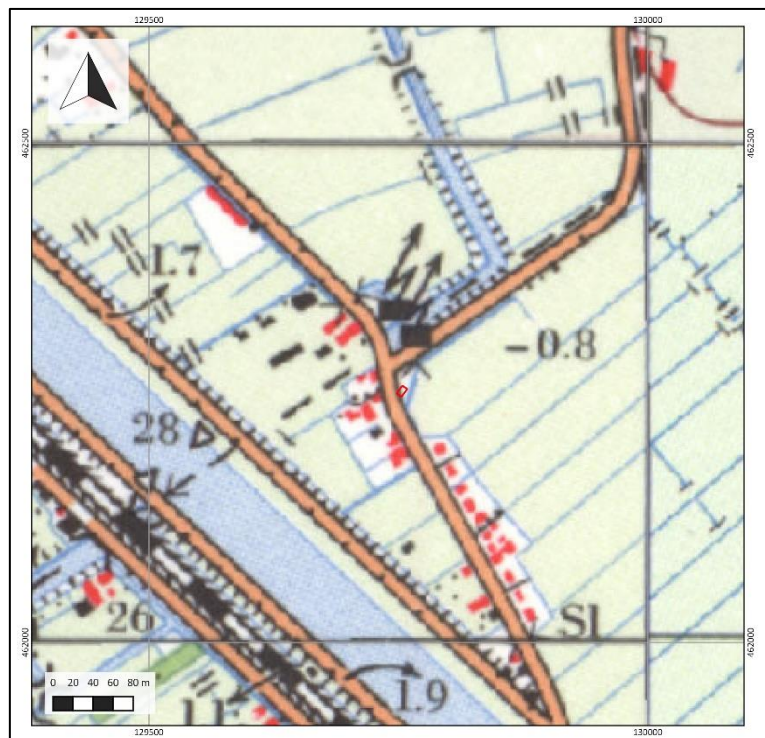
Figuur 7: Detailuitsnede van een topografische kaart uit 1900. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven. Bron: www.topotijdreis.nl

Figuur 8: Detailuitsnede van een topografische kaart uit 1930. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven. Bron: www.topotijdreis.nl

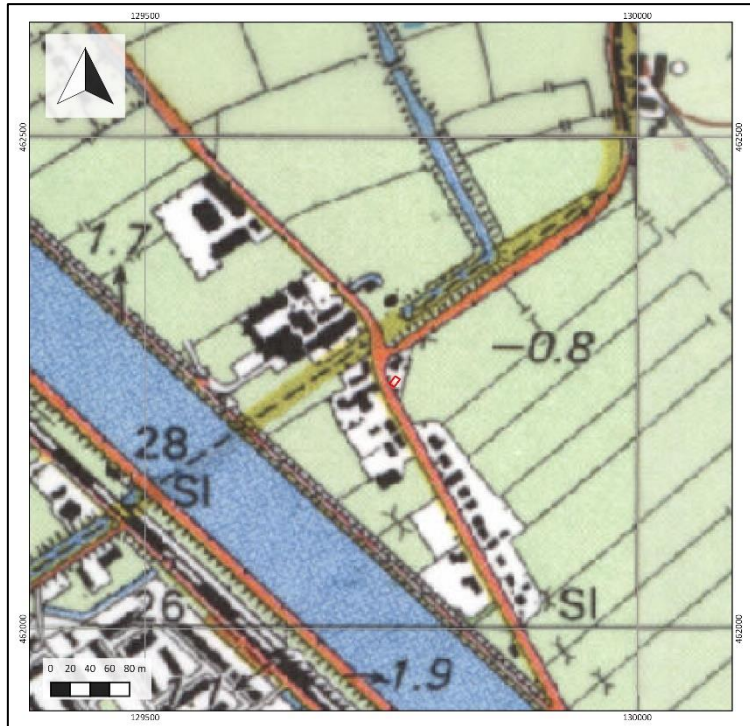

Figuur 9: Detailuitsnede van een topografische kaart uit 1955. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven. Bron: www.topotijdreis.nl

Figuur 10: Detailuitsnede van een topografische kaart uit 1975. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven. Bron: www.topotijdreis.nl

Figuur 11: Detailuitsnede van een topografische kaart uit 1997. Het plangebied is met blauwe lijnen weergegeven. Bron: topotijdreis.nl

Figuur 12: Recente luchtfoto van het plangebied. Bron: PDOK

9. Gespecificeerde verwachting en cultuurhistorische waardering

---

Kans op archeologische waarden	Hoog
Periode	Late Middeleeuwen-Nieuwe tijd
Complextypen	Sporen van landgebruik (als onderdeel van een historisch erf)
Stratigrafische positie	In ophooglagen en in de top van het veen

Aanwezigheid en dichtheid

Het plangebied ligt even ten oosten van de Maarssebroeksedijk, een historisch (bebouwings)lint waarvan het ontstaan reeds terug te voeren is in de 12^e eeuw, toen de polder Maarssebroek is ontgonnen. Pas vanaf toen werd het gebied bewoonbaar, aangezien het plangebied in de perioden daarvòòr een veenmoeras was. Op basis van historisch kaartmateriaal is er langs de Maarssebroeksedijk in elk geval direct ten noorden van het plangebied in de 17^e eeuw bebouwing aanwezig. Het betreft de boerderij Nijmansvelt. Het plangebied is onbebouwd, maar lijkt wel deel uit te maken van het erf van deze boerderij. Voor sporen van landgebruik uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd geldt daarom een hoge archeologische verwachting, specifiek erf-gerelateerde zaken (afvalkuilen, waterkuilen, bijgebouwen). Bebouwingresten uit de Nieuwe tijd zijn naar verwachting uitsluitend ten noorden van het plangebied aanwezig, ter plaatse van de huidige bebouwing. Deze bebouwing vormt waarschijnlijk een moderne opvolger van de oorspronkelijk aanwezige boerderij die in de jaren '70 van de 20^e eeuw verdwenen is. Het is echter niet uitgesloten dat in het plangebied resten van laatmiddeleeuwse voorgangers van de boerderij aanwezig zijn. Tot slot bestaat nog een verwachting op het aantreffen van archeologische waarden uit de Steentijd, maar gezien de verwachte diepte van het dekzand in het plangebied (tussen de 4 m en 5 m –Mv) en de geringe diepte van de voorgenomen ontgravingen (circa 70 cm –Mv) wordt deze verwachting verder buiten beschouwing gelaten.

Stratigrafische positie

Het archeologisch relevante niveau wordt gevormd door een pakket opgebracht materiaal (veen-zoden en toemaak), dat zich op/in de top van het veen zal bevinden. In dit pakket kunnen archeologische resten uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd worden aangetroffen. De verwachting is dat het ophoogpakket deels verdwenen is door de aanleg van de nu aanwezige garage in het plangebied.

Complextypen

Voor wat betreft de periode Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd worden sporen van landgebruik verwacht, specifiek erf-gerelateerde zaken (afvalkuilen, waterkuilen, bijgebouwen). Deze kenmerken zich door de aanwezigheid van een opgebracht pakket ophoging en/of toemaak. Over de aanwezigheid van dit complextype kunnen slechts uitspraken worden gedaan op basis van de opbouw en mate van intactheid van de ondergrond in het plangebied.

Prospectiekenmerken en -beperkingen

De archeologische waarden in het gebied kenmerken zich naar verwachting door een opgebracht pakket ophoging en/of toemaak. Om binnen het plangebied systematisch naar de aanwezigheid van vindplaatsen te kunnen zoeken, dienen eerst de mate van intactheid van de bodem en de landschappelijke opbouw van het plangebied te worden vastgelegd. Dit kan door middel van het uitvoeren van verkennende boringen. Als op grond van de verkennende boringen delen van het plangebied intact en archeologisch interessant blijken te zijn, zal aanvullend karterend booronderzoek

worden uitgevoerd om de aanwezigheid van vondstconcentraties of cultuurlagen vast te stellen. Enige beperking van deze vorm van onderzoek is dat sporen van kortstondige bewoning en begraving zich door (kleinschalige) grondsporen in plaats van de aanwezigheid van vondstmateriaal kenmerken. Derhalve kan over de aanwezigheid van laatstgenoemde complexen enkel een verwachting worden uitgesproken op basis van de opbouw en de mate van intactheid van de bodem.

Cultuurhistorische waardering

Tijdens het onderzoek zijn geen cultuurhistorisch waardevolle elementen vastgesteld.

10. Resultaten veldonderzoek

Onderzoeksmethodiek

Het doel van het booronderzoek is het toetsen van de gespecificeerde archeologische verwachting in het plangebied, zoals deze is opgesteld in Hoofdstuk 9. Hiertoe is in het plangebied een verkennend booronderzoek uitgevoerd (conform het opgestelde Plan van Aanpak; Nales, 2019). De boringen zijn daarbij gebruikt om zowel de mate van intactheid van de bodem als de bodemopbouw zelf te bepalen. Op basis van deze gegevens wordt antwoord gegeven op de onderzoeksvragen zoals opgesteld in hoofdstuk 2 van dit rapport. In totaal zijn in het plangebied drie boringen gezet (boring 1-3, bijlage 6).

De boringen hebben een diepte van maximaal 400 cm –Mv en zijn handmatig gezet met behulp van een Edelmanboor met een diameter van 7 cm. Beneden de grondwaterspiegel is gebruik gemaakt van een gutsboor met een diameter van 3 cm. De boringen zijn gefotografeerd en beschreven volgens de NEN5104 en de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode (ASB; SIKB 2008). Enkele foto's van de boringen zijn terug te vinden in bijlage 7, de beschrijvingen in bijlage 8. De opgeboorde grondmonsters zijn onderzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren. De locatie van de boringen is met een meetlint bepaald aan de hand van de bestaande topografie in het plangebied. De hoogteligging van de boringen is bepaald aan de hand van het AHN (bijlage 3).

Veldwaarnemingen

Het plangebied is ten tijde van het onderzoek begroeid met struiken (als onderdeel van een tuin). Tevens staat er een garage, die een aanbouw vormt van de woning ten noorden van het plangebied. Het maaiveld in het plangebied ligt in het zuidelijk deel van het plangebied iets lager dan het noordelijk deel. Het maaiveld rondom de woning ten noorden van het plangebied ligt eveneens hoger. Gezien de resultaten van het bureauonderzoek hangt dit waarschijnlijk samen met de aanwezigheid van ophooglagen die met de bebouwing samenhangen. Verder zijn geen bijzonderheden waargenomen. Enkele foto's van het plangebied ten tijde van het veldonderzoek zijn weergegeven in figuur 13.

Figuur 13: Foto's van het onbebouwd deel van het plangebied ten tijde van het veldonderzoek (20-03-2019). De linkerfoto is genomen vanuit de zuidoosthoek van het plangebied, richting het noorden. De rechterfoto is genomen in de zuidoosthoek van het plangebied richting het noordwesten.

Bodemopbouw en lithologie

Onder in de boringen, tot een diepte van 4,0 m -Mv is mineraalarm, donkerbruin veen aanwezig. Het veen is zwak amorf en bestaat hoofdzakelijk uit houtresten. De top van het veen bevindt zich op een diepte van 140-160 cm -Mv (-1,3 m NAP). Deze is sterk kleiig. Er zijn binnen het veen geen veraarde of verteerde trajecten aanwezig, die wijzen op een tijdelijke, lokale ontwatering van het veen gedurende de genese van dit pakket. Op het veen bevindt zich een pakket zwak siltige klei. De klei is tevens humeus en bruinrijks van kleur. De top van het kleipakket bevindt zich op een diepte van 110 cm (-0,6 tot -0,9 m NAP). Tevens is de klei kalkloos en slap, hetgeen het gevolg is van de vorming van de klei in een zuur en nat veenmoeras. Gezien de sedimentaire karakteristieken van de klei is deze geïnterpreteerd als komafzetting en vermoedelijk gevormd onder invloed van overstromingen vanuit de Vecht.

Op de klei ligt een zwak humeuze, donkergrijze stugge kleilaag. De top van deze kleilaag bevindt zich tussen 30 en 70 cm -Mv. In de klei zijn roestvlekken aanwezig, maar zijn eveneens fragmenten houtskool en kleine baksteenresten aanwezig. Het pakket heeft een dikte van circa 50 tot 80 cm en is geïnterpreteerd als een terp- of cultuurlaag. Er zijn echter in de laag geen archeologische indicatoren aangetroffen, die de laag kunnen dateren (zoals fragmenten aardewerk). De top van het bodemprofiel bestaat tot slot uit een pakket sterk zandige, sterk humeuze klei dat ontstaan is als gevolg van een combinatie van ophoging, landbewerking en graafwerkzaamheden (ten behoeve van de aanleg van de huidige garage, getuige het puin en de zandbrokken in boring 3). Dit betreft de moderne bouwvoor.

Archeologische interpretatie

Op basis van het veldonderzoek is vastgesteld dat het plangebied vermoedelijk op een woonheuvel als onderdeel van een verhoogde huisplaats uit de Late-Middeleeuwen-Nieuwe tijd ligt. De aangetroffen terp- of cultuurlaag in de boringen vormt hier een directe aanwijzing voor. Ook is deze laag nog intact, hetgeen betekent dat in de laag sporen en vondsten gedaan kunnen worden, die te relateren zijn aan de bewoning in het gebied. Daarom is de verwachting hoog. Op basis van het bureauonderzoek is in ieder geval vastgesteld dat de bewoning in het plangebied teruggaat tot in 1600: de oorspronkelijke boerderij in die tijd stond hier echter noordelijk van. Uit die tijd zullen hiermee in het plangebied naar verwachting erf-gerelateerde zaken te verwachten zijn, zoals afvalkuilen, beerputten of resten van funderingen of paalkuilen van bijgebouwen. Het is echter ook niet uitgesloten dat resten van oudere bewoning aanwezig zijn (uit de periode voor 1600). De Maarssebroeksedijk is immers reeds in de 12^e eeuw aangelegd, hetgeen de mogelijkheid op bewoning uit die periode in het plangebied ook mogelijk maakt. Daarvan zijn tevens resten van huisplaatsen in het plangebied te verwachten. De resten zijn in ieder geval vanaf een minimale diepte van 30 cm -Mv tot maximaal 110 cm -Mv in de ondergrond van het plangebied te verwachten.

De afzettingen onder de terp- of cultuurlaag – de komafzettingen en het veen – wijzen beide op zeer natte omstandigheden, waarbinnen geen bewoningsmogelijkheden bestonden. Daarom geldt voor de periode Bronstijd-Vroege Middeleeuwen in het plangebied een lage archeologische verwachting.

Er bestaat nog een verwachting op het aantreffen van archeologische waarden uit de Steentijd, maar gezien de verwachte diepte van het dekzand in het plangebied (tussen de 4 m en 5 m -Mv) en de geringe diepte van de voorgenomen ontgravingen (circa 70 cm -Mv) wordt deze verwachting verder buiten beschouwing gelaten.

11. Beantwoording onderzoeksvragen

---

1. Hoe heeft het plangebied oorspronkelijk in het natuurlijk landschap gelegen?

Het plangebied ligt op een historisch boerenerf langs de laatmiddeleeuwse Maarssenbroeksedijk die in de Late-Middeleeuwen is aangelegd. Daarvoor lag het plangebied in een veenmoeras ten westen van de Vecht.

2. Zijn er binnen de bodemopbouw archeologisch relevante niveaus te onderscheiden en hoe diep liggen deze?

Op een diepte vanaf 30-70 cm -Mv ligt een terp- of cultuurlaag die in de periode Late Middeleeuwen-Nieuwe tijd is aangelegd. De ophooglaag ligt op komafzettingen van de Vecht en veen. De cultuurlaag reikt tot een diepte van 100 tot 110 cm -Mv.

3. In hoeverre zijn de archeologisch relevante niveaus nog intact (verstoring, erosie, afdekkend substraat)?

Archeologisch gezien is de bodem vanaf 30 cm -Mv nog intact. In de cultuurlaag kunnen sporen van nederzetting en landgebruik (erf-gerelateerd) aanwezig zijn.

4. Wat is de archeologische verwachting van het plangebied en in hoeverre is deze te differentiëren in laag, middelhoog en hoog?

Het plangebied heeft in zijn geheel een hoge archeologische verwachting op resten uit de Late Middeleeuwen-Nieuwe tijd. In het plangebied zijn namelijk erf-gerelateerde resten te verwachten van boerderij Nijmansveld of Niemantsveld en eventuele laatmiddeleeuwse voorgangers ervan. Voor de overige perioden geldt een lage archeologische verwachting. De resten hebben mogelijk een goede conservering vanaf een diepte van 80 cm -Mv als gevolg van de relatief hoge grondwaterstand in het plangebied.

12. Conclusie en Advies

Conclusie

Archeologie

Op basis van het archeologisch vooronderzoek is een hoge verwachting vastgesteld voor de periode Late Middeleeuwen-Nieuwe tijd. Deze verwachting is gebaseerd op de ligging van het plangebied op het oude boerenerf van Nijmansveld of Niemantsveld. Ten noorden van het plangebied heeft op basis van historisch kaartmateriaal in ieder geval sinds 1600 bebouwing gestaan, maar de aanwezigheid van oudere bebouwingresten is eveneens niet uitgesloten. In het plangebied zelf worden erf-gerelateerde zaken verwacht, zoals afvalkuilen, beerputten en/of resten van bijgebouwen. Ook zijn oudere bebouwingsfasen mogelijk aanwezig, die teruggaan tot in de 12^e eeuw toen de Maarssebroeksedijk is aangelegd in het kader van de ontginningen van het gebied. Tijdens het veldonderzoek is in het plangebied een intacte terp- of cultuurlaag vanaf een diepte van 30-70 cm -Mv waargenomen, die aantoont dat het erf waarschijnlijk verhoogd lag. Voor de overige perioden geldt een lage archeologische verwachting, aangezien het toen een ontoegankelijk veenmoeras vormde. Er bestaat nog een verwachting op het aantreffen van archeologische waarden uit de Steentijd, maar gezien de verwachte diepte van het dekzand in het plangebied (tussen de 4 m en 5 m -Mv) en de geringe diepte van de voorgenomen ontgravingen (circa 70 cm -Mv) wordt deze verwachting verder buiten beschouwing gelaten.

Cultuurhistorie

Tijdens het onderzoek zijn geen cultuurhistorisch waardevolle elementen vastgesteld.

Advies

Archeologie

De hoge verwachting leidt ertoe dat in het plangebied vanaf een diepte van 30 cm -Mv met de aanwezigheid van archeologische resten rekening gehouden moet worden. In het kader van een vergunningsverlening betekent dit dat aanvullende onderzoeksinspanning benodigd is om eventueel aanwezige archeologische resten veilig te stellen. Dit onderzoek kan het beste plaatsvinden door middel van een opgraving van de archeologische resten vlak voordat de bouw start en de sloop van de huidige garage net heeft plaatsgevonden (Archeologische Opgraving, variant Archeologische Begeleiding). De diepte van ontgraven wordt hierbij bepaald door de geplande diepte van de bouwput. Voor dit onderzoek dient, evenals ander gravend onderzoek, de werkwijze te worden vastgelegd in een Programma van Eisen (PvE), dat door de gemeente Stichtse Vecht dient te worden beoordeeld en goedgekeurd. Het PvE kan in dit geval dan als vergunningsvoorwaarde aan de te verlenen omgevingsvergunning worden toegevoegd.

De noodzaak van een gravend (vervolg)onderzoek wordt mede bepaald door de aard en diepte van de geplande ingrepen in relatie tot de diepteligging van de archeologische niveaus. Dit laat ruimte om eventueel aanwezige archeologische resten in te passen op een archeologievriendelijke manier. Het (beperkt) ophogen van de te bebouwen locaties behoort hier tot de mogelijkheden.

Bovenstaande vormt een advies. Op grond van de resultaten van het rapport en het advies zal het bevoegd gezag (de gemeente Stichtse Vecht) een selectiebesluit nemen over de daadwerkelijke omgang met eventueel aanwezige archeologische waarden binnen het plangebied.

Cultuurhistorie

Het cultuurhistorische beleid van Provincie Utrecht benadrukt het veiligstellen van cultuurhistorische waarden en het sturen van ruimtelijke ontwikkelingen vanuit de samenhangende cultuurhistorische kwaliteiten. Uit een studie van de cultuurhistorische waardenkaarten, eerder uitgevoerd cultuurhistorisch onderzoek en oud kaartmateriaal blijkt dat het perceel geen vastgestelde cultuurhistorische waarden heeft. Ook overige cultuurhistorische waarden zijn uitgesloten. De bouw van een garage kent geen risico's op het verstoren van cultuurhistorische waarden in het plangebied. Vanwege het ontbreken van cultuurhistorische waarden en de beperkte aard van de ingreep is er geen aanleiding om deze ruimtelijke ontwikkeling vanuit cultuurhistorische kwaliteiten te sturen.

13. Geraadpleegde bronnen

Archeologische kaarten en databestanden

- Archeologische Monumenten Kaart (AMK), Rijksdienst voor Cultureel erfgoed (RCE), Amersfoort, 2007.
- Archeologisch Informatie Systeem III (Archis3), Rijksdienst voor Cultureel erfgoed (RCE), Amersfoort, 2016.
- Beleidskaart van de gemeente Stichtse Vecht
- www.ahn.nl
- www.ruimtelijkeplannen.nl
- www.bodemloket.nl
- bagviewer.kadaster.nl
- www.dinoloket.nl

Afbeeldingenlijst

Figuur 1: Ligging van het plangebied (met rode lijnen aangegeven).	2
Figuur 2: Beoogde toekomstige indeling in het plangebied (bron: BOHA systeembouw b.v.).....	3
Figuur 3: Tekening van boerderij Niemantsveld op een kaart uit 1600 (bron: Historische Kring Maarsse, 1999).	11
Figuur 3: Uitsnede van de kaart van P. Schenk uit 1714 (Nieuwe Kaart van Mynden). Het plangebied is met rode lijnen weergegeven. Bron: www.oldmapsonline.org	11
Figuur 4: Uitsnede van de kadastrale Minuutplan uit 1811-32. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven. Bron: www.hisgis.nl	12
Figuur 5: Detailuitsnede van een topografische kaart uit 1880. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven. Bron: www.topotijdreis.nl	12
Figuur 6: Detailuitsnede van een topografische kaart uit 1900. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven. Bron: www.topotijdreis.nl	13
Figuur 7: Detailuitsnede van een topografische kaart uit 1930. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven. Bron: www.topotijdreis.nl	13
Figuur 8: Detailuitsnede van een topografische kaart uit 1955. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven. Bron: www.topotijdreis.nl	14
Figuur 9: Detailuitsnede van een topografische kaart uit 1975. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven. Bron: www.topotijdreis.nl	14
Figuur 10: Detailuitsnede van een topografische kaart uit 1997. Het plangebied is met blauwe lijnen weergegeven. Bron: www.topotijdreis.nl	15
Figuur 11: Recente luchtfoto van het plangebied. Bron: PDOK.....	15
Figuur 12: Foto's van het onbebouwde deel van het plangebied ten tijde van het veldonderzoek (20-03-2019). De linkerfoto is genomen vanuit de zuidoosthoek van het plangebied, richting het noorden. De rechterfoto is genomen in de zuidoosthoek van het plangebied richting het noordwesten.	18

Literatuur

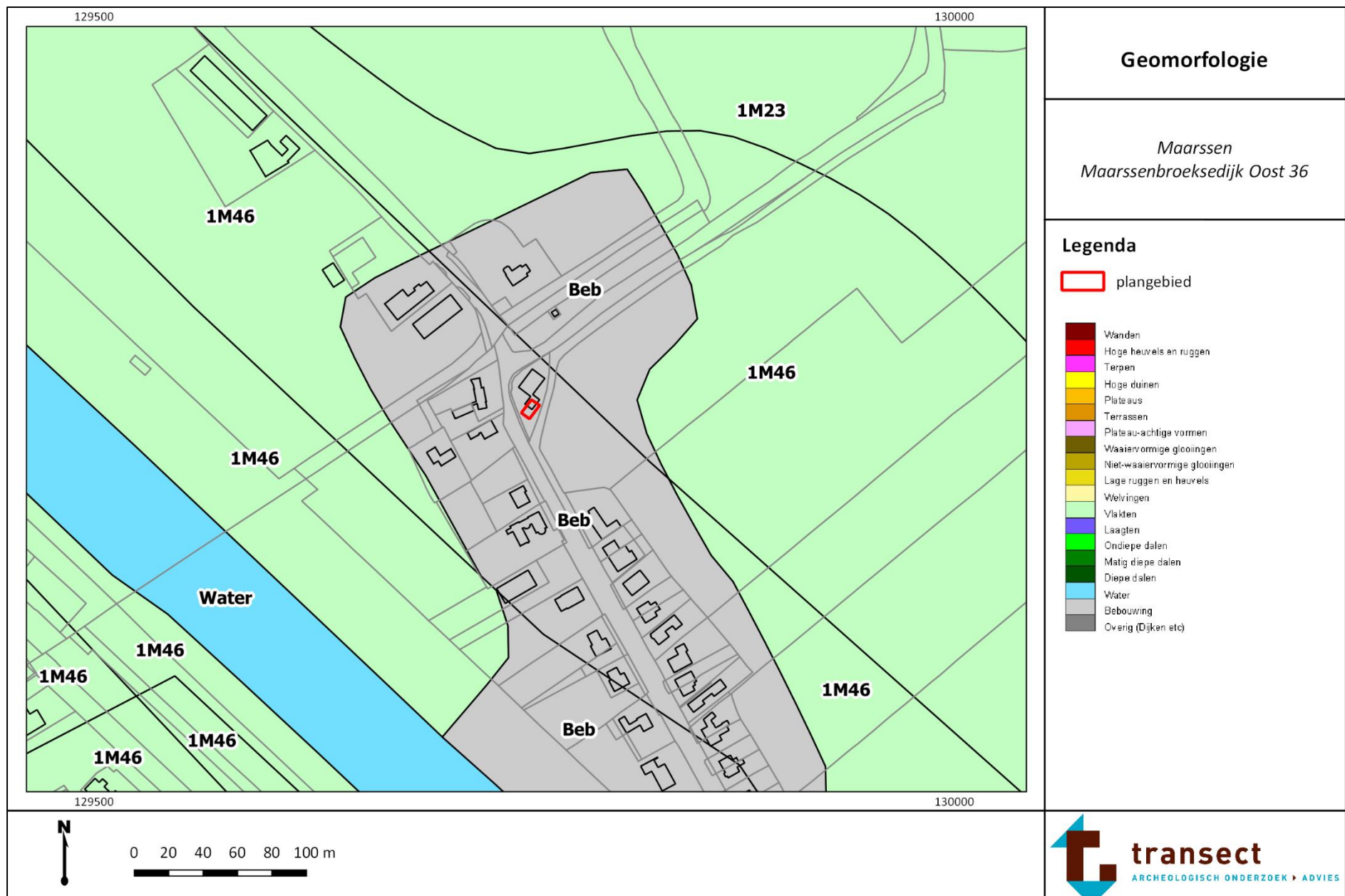
- Bakker, H. de, 1966. *De subgroepen van het systeem voor bodemclassificatie voor Nederland*. In: Boor en Spade.
- Bakker, H. de en J. Schelling, 1989. *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland. De hogere niveaus*. Wageningen.
- Berendsen, H.J.A., 2000. *Landschappelijk Nederland*. Assen (Fysische geografie van Nederland). Derde, geheel herziene druk.

- Berendsen, H.J.A., 2005. *De vorming van het land*. Assen (Fysische geografie van Nederland). Vierde, geheel herziene druk.
- Blaauw, H., 2008. Verdwenen en bestaande boerderijen in Maarssen en Oud Zuilen. Historische Kring Maarssen, Maarssen.
- Blijdenstijn, R., 2005. *Tastbare Tijd. Cultuurhistorische atlas van de provincie Utrecht*. Amsterdam.
- Boer, A. de, A. Botman, N. de Jonge, J. Dijkstra & S. van der Aa, 2010. *De archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart voor de gemeenten Maarssen, Loenen, Abcoude en Breukelen. Rapportage behorende bij de archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart*. ADC Heritage-rapport H032. Amersfoort.
- Eilander, D. A., J.L. Kloosterhuis en J.C. Pape, 1970, *Toelichting op de Bodemkaart van Nederland, Stichting voor Bodemkartering*, blad 31 Oost.
- Historische Kring Maarssen, 1990. Bierbrouwers in Maarssen deel 5. 26^e jaargang no. 2, mei 1999.
- Mulder, E.F.J., M.C. Geluk, I.L. Ritsema, W.E. Westerhoff en T.E. Wong, 2003. *De ondergrond van Nederland*. Houten.
- Nales, T. 2019. Maarssen, Maarssenbroeksedijk Oost 36. Plan van Aanpak, intern document. Transect, Nieuwegein

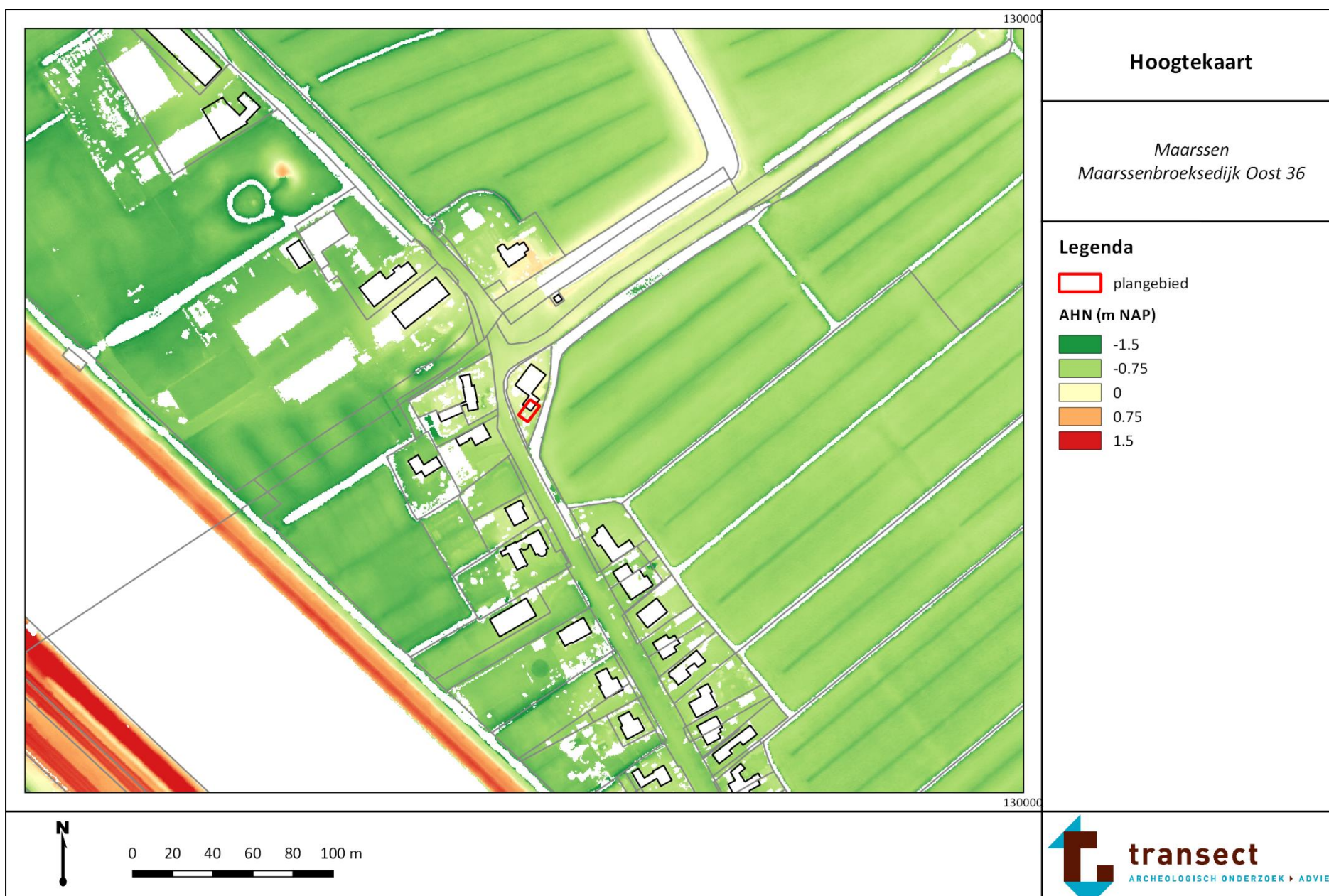

Bijlage 2: Geomorfologische kaart

Bijlage 3: Hoogtekaart

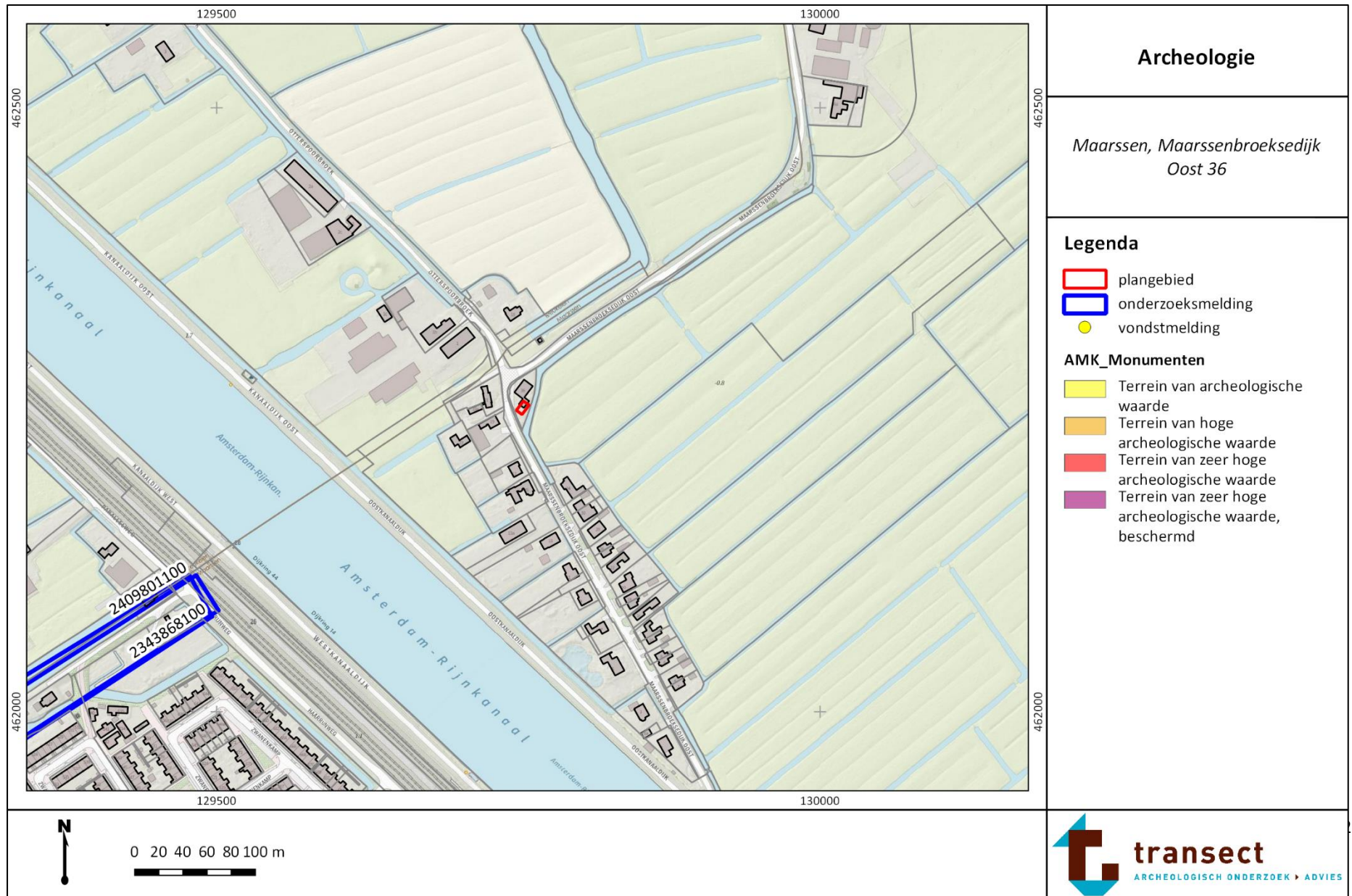

Bijlage 4: Bodemkaart

Bijlage 5: Archeologische waardenkaart

Bijlage 6: Boorpuntenkaart

Bijlage 7: Foto's van de boringen

Hieronder volgen opnames van boring 1. De boorkernen op onderstaande foto's zijn van links naar rechts uitgelegd, waarbij de onderkanten van de boringen naar boven wijzen (per 50 cm). De boorkernen uit de steekguts zijn van boven naar beneden met de bovenzijde aan de rechterkant uitgelegd.

Boring 1

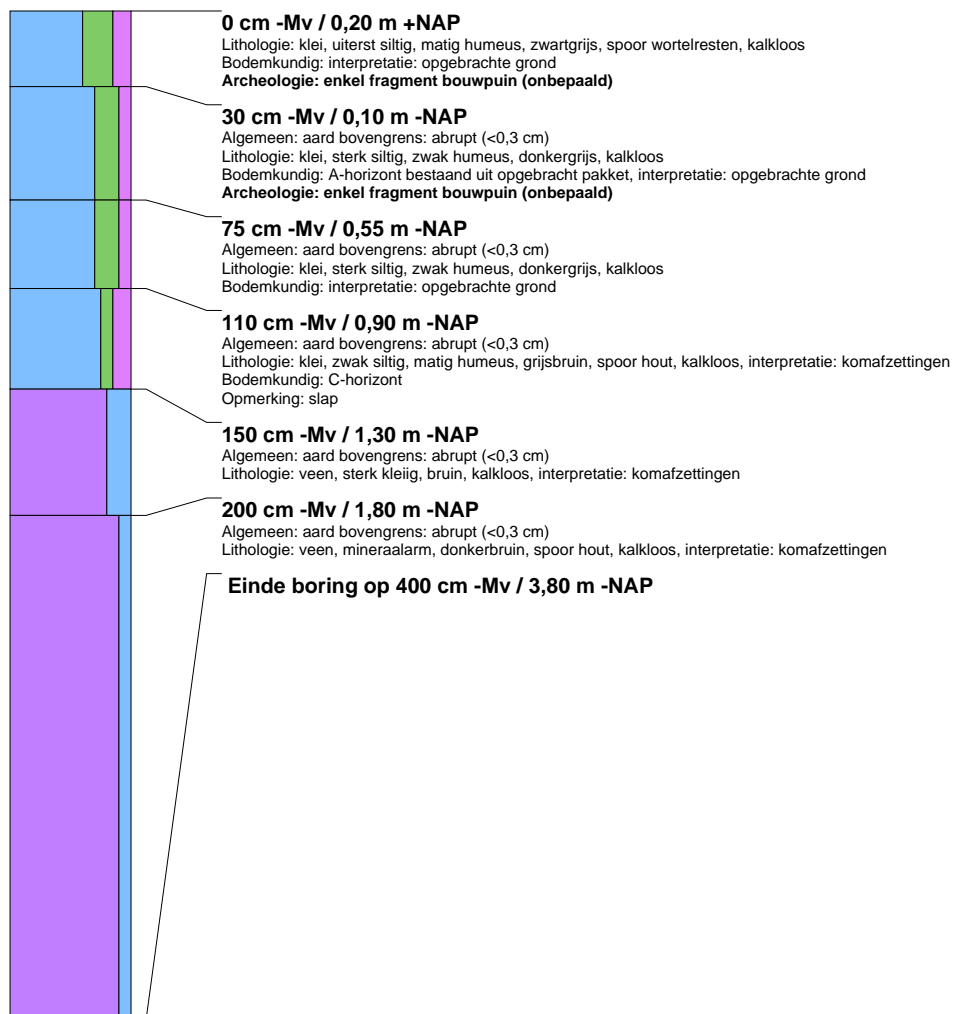
Bijlage 8: Boorbeschrijvingen

---

boring: 19289-1

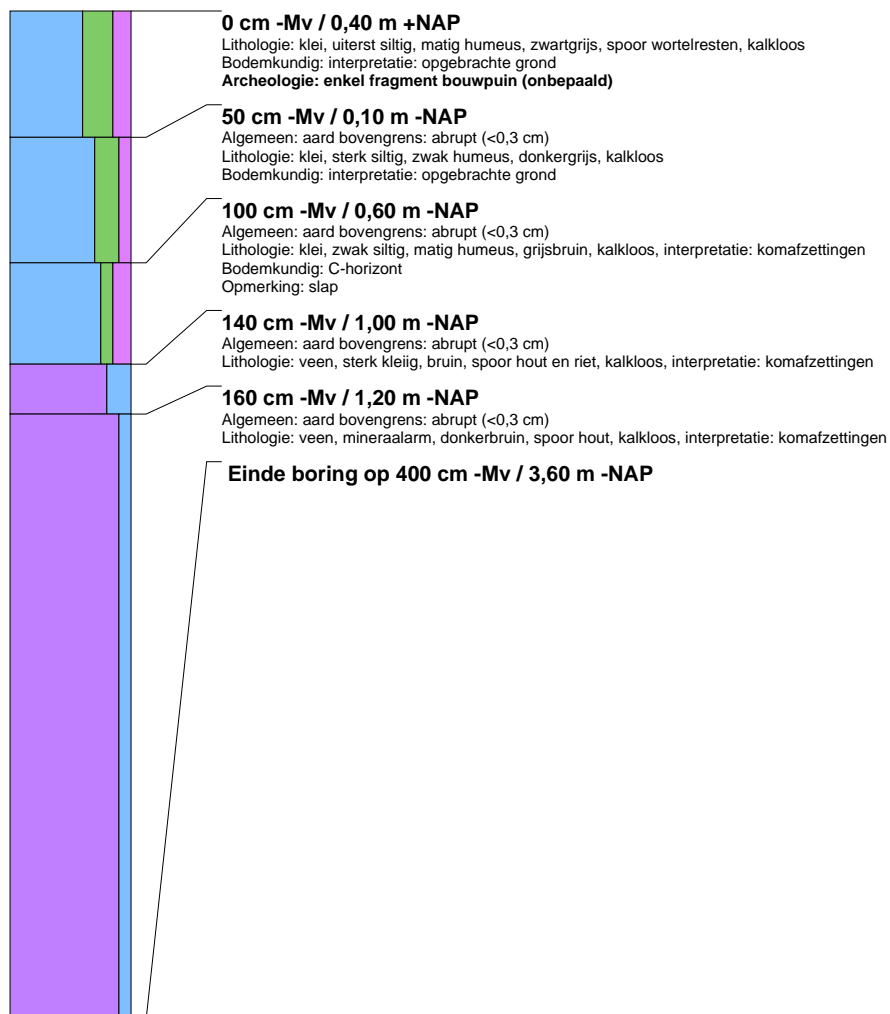
beschrijver: TNA, datum: 20-3-2019, X: 129.752, Y: 462.248, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 31E, hoogte: 0,20, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Utrecht, gemeente: Stichtse Vecht, plaatsnaam: Maarssen, opdrachtgever: De heer Van der Lee, uitvoerder: Transect b.v.

boring: 19289-2

beschrijver: TNA, datum: 20-3-2019, X: 129.755, Y: 462.250, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 31E, hoogte: 0,40, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Utrecht, gemeente: Stichtse Vecht, plaatsnaam: Maarssen, opdrachtgever: De heer Van der Lee, uitvoerder: Transect b.v.

boring: 19289-3

beschrijver: TNA, datum: 20-3-2019, X: 129.757, Y: 462.253, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 31E, hoogte: 0,50, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Utrecht, gemeente: Stichtse Vecht, plaatsnaam: Maarssen, opdrachtgever: De heer Van der Lee, uitvoerder: Transect b.v.

